

Minister van Financiën
De heer drs. W.J. Bos
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

datum 28 oktober 2009
kenmerk 145181u

Geachte minister Bos,

Tijdens de vergadering van de vaste commissie van financiën van de Eerste Kamer op dinsdag 27 oktober 2009 hebben de leden van de fractie van de SP aangegeven nog enkele schriftelijke vragen te willen stellen ter voorbereiding op de Algemene Financiële Beschouwingen. Met dit schrijven doe ik u deze vragen van de fractie van de SP toekomen met het verzoek de antwoorden uiterlijk vrijdag 30 oktober 2009 aan de Kamer te doen toekomen.

Vragen SP-fractie

In het kader van de Algemene Financiële Beschouwingen en de Miljoenennota 2010 hebben de leden van de fractie van de SP een aantal vragen aan de minister van Financiën.

Tijdspad terugdringing staatsschuld

Tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen in de Eerste Kamer zijn met betrekking tot het terugdringen van de staatsschuld diverse bezuinigingsbedragen genoemd. We kunnen ervan uitgaan dat bij (a) een structurele economische groei van 2% en (b) een structureel begrotingsoverschot van 0% en (c) een staatsschuld van ongeveer 40% BBP (bij benadering de situatie medio 2008) een verdere terugdringing van het tekort min of meer automatisch tot stand komt. Stel dat we in 2011 een economische groei van >1% bereiken, doorlopend tot >1% in volgende jaren. Wat is in de optiek van de regering dan het aantal jaren waarin via uitgavenvermindering en/of inkomstenverhoging de staatsschuld de 40% BBP zou moeten bereiken (in een optimistisch en een pessimistisch groeiscenario)?¹

Tijdelijke crisisbelasting: inkomstenbelasting topinkomens

Met betrekking tot de financiering van de crisis hebben de senatoren Schuurman en Noten de regering gevraagd naar haar opvatting over de invoering van een tijdelijke crisisbelasting op topinkomens boven de Balkenende-norm. Op 25 juni 2009 antwoordden de premier en de minister van Financiën dat dit procyclisch zou werken.²

(a) Kan de minister van Financiën uitleggen in welk opzicht zo'n belasting in de huidige conjunctuurfase procyclisch werkt – rekening houdend met de verschillende consumptiequote van lage- en topinkomens?

(b) Kan uit het antwoord van de regering op de vragen van Schuurman en Noten opgemaakt worden dat een uitgestelde crisisbelasting in de opvatting van de regering juist zou zijn bij de eerstvolgende hoogconjunctuur, dat wil zeggen wanneer deze contracyclisch werkt?

(c) Is de regering bereid de juistheid van zo'n belasting nu al publiek te maken?

¹ Wat is daarbij in % BBP de huidige prognose voor de staatsschuld 2011 en hoe is deze opgebouwd (bruto schuld tegenover netto schuld)?

² Vragen door de leden der Kamer gesteld overeenkomstig artikel 140 van het Reglement van Orde, en de daarop door de regering schriftelijk gegeven antwoorden, Aangangsels Handelingen 2008/09, nr. 9 (25 juni 2009).

http://www.eerstekamer.nl/schriftelijke_vraag/het_nederlands_financieel_beleid/f=x.pdf

Tijdelijke crisisbelasting: vermogensbelasting topvermogens

Naast, of eventueel in plaats van, een tijdelijke crisisbelasting op topinkomens hoort een tijdelijke crisisbelasting op topvermogens tot de mogelijkheden om de door de crisis aangeslagen staatsschuld te verminderen. Daarbij overwegen de leden van de SP-fractie het volgende. Afgezien van de kwestie wie allemaal de veroorzakers van de crisis waren (onderzoek daarnaar loopt) is zeer globaal wel te indiceren wie er in de afgelopen decennia – naast de bankiers met hun bonussen – geprofitteerd hebben van de overmatige kredietverlening. Dit betreft met name degenen die via geprolongeerde bankkredieten voor de aankoop van vastgoed, effecten en grondstoffen extra vermogen konden opbouwen (woningwaardestijging met bovendien hypotheekrentebelastingaftrek, aandelenkoersstijging en grondstofprijsstijging). Het ligt dan voor de hand om het herstel van de overheidsfinanciën primair niet te zoeken bij degenen die niet of benedengemiddeld van de overmatige kredietverlening profiteerden, maar bij degenen die er bovengemiddeld van profiteerden.

In dit verband horen de leden van de genoemde fracties graag de opvatting van de minister van Financiën over een tijdelijke crisisbelasting op topvermogens, oplopend van bijvoorbeeld 0,1% per jaar voor vermogens van €200.000–€500.000 tot 1,25% per jaar voor vermogens groter dan €1 miljoen. In tien jaar tijd kan de staatsschuld zo teruggebracht worden tot onder de 40% BBP.³

De onderstaande tabel geeft een indicerende becijfering.

Vermogen van huishoudens 2006

1. vermogensklassen	<€200.000	€200.000 - €500.000	€500.000 - €1mln	≥ €1mln	totaal
2. aantal huishoudens per klasse x 1000	5.581	1.115	264	102	7.062
3. idem, in % totaal aantal huishoudens	79,0%	15,8%	3,7%	1,4%	100%
4. totaal vermogen per klasse x 1 mld	€ 178,8	€ 343,1	€ 178,0	€ 294,4	€ 994,3
5. idem, in % totale vermogen	18%	35%	18%	30%	100%
6. ordinale weging vermogen per klasse, naar aantal huishoudens per klasse ⁴	0,23	2,19	4,79	20,50	1
7. idem, gestandaardiseerd op laagste klasse (=1)	1	10	21	90	4,4 ⁵
8. crisisbelasting: indicatie belastingpercentage per jaar	0,0%	0,1%	0,25%	1,25% ⁶	
9. belastingopbrengst in 10 jaar x 1mld (excl. rente)		€ 3,4	€ 4,5	€ 36,8	€ 44,7

Bron: regel 1, 2, 4, CBS Statline 19-10-2009, bewerkt (betreft: bank-, en spaartegoeden, obligaties, aandelen, opties e.d., de eigen woning, ondernemingsvermogen en overige bezittingen – exclusief pensioenaanspraken).

³ D.w.z. bij een gemiddelde economische groei van >1%. Bij een hogere groei komt de schuld (cet.par.) navenant eerder tot op 40% BBP en kan deze crisisbelasting gereduceerd worden.

⁴ Regels 5/3.

⁵ Het gemiddelde vermogen (€141.000) ligt dus 4,4 maal hoger dan het gemiddelde vermogen van de 79% der huishoudens uit de laagste klasse (€32.000). (Het gemiddelde van de volgende drie klassen ligt respectievelijk op €308.000, €674.000 en €2.886.000.)

⁶ Bij een vermogen van €200.000 is de jaarlijkse belasting dan €200; bij een vermogen van €500.000 is deze €1.250 ; bij een vermogen van €1.000.000 is deze €12.500.

datum 28 oktober 2009
kenmerk 145181u
blad 3

Deze tabel betreft het jaar 2006. Indien de minister beschikt over (voorlopige) cijfers voor latere jaren, dan wordt verzocht die bij het antwoord te verstrekken.⁷ Daarnaast vragen de genoemde leden om voor een drietal peiljaren (begin jaren 1980, begin jaren 1990 en begin jaren 2000 ieder in een ongeveer overeenkomstige conjunctuurfase) overeenkomstige cijfers te verstrekken, waarbij de cijfers voor eerdere jaren gecorrigeerd worden voor inflatie.⁸

Bij deze crisisbelasting op topvermogens is nog het volgende op te merken. Het is aannemelijk dat betrokkenen deze belasting gemiddeld genomen kunnen financieren uit het toekomstig rendement op vermogen. Het is uiteraard niet de bedoeling dat deze belasting ten koste gaat van effectief ondernemingsvermogen. Voorzover vermogen vastzit in ondernemingen (bedoeld wordt 'investeringen', niet 'beleggingen') zou de belasting daarom voldaan moeten kunnen worden in de vorm van, naar keuze van de belastingbetaler: 'cumulatief preferente aandelen' die uitgekocht mogen worden of 'cumulatieve inkomstobligaties'.⁹

Hoogachtend,

Prof. Dr. P.H.J. Essers
Voorzitter van de vaste commissie voor Financiën

⁷ Regel 1-7.

⁸ Regel 1-7.

⁹ *Cumulatief preferente aandelen*: als de winst in enig jaar niet toereikend is om het preferente percentage dividend uit te keren, wordt dit in volgende jaren ingehaald, steeds vóór de gewone aandelen in aanmerking komen. *Cumulatieve inkomstobligaties*: obligaties waarop slechts rente wordt uitgekeerd als de winst dit toelaat; ontoereikende rente wordt in latere jaren ingehaald.